

ANY IV

NÚM. 159

BARCELONA 11 SEPTEMBRE 1891

KI-KI-RI-KI

¡Ay! estich plena de inquietut
pues l' endemá de ser casada
tothom me diu qu' hauré perdut
aquest posat de recatada.

Ki-ki-ri-ki.

CRÓNICA

Xanfayna Europea

VERDADERAMENT ho es tot lo que passa. ¡Quina calderada! Los *verts*, los *grochs*, los *vermells*, y en fi tots los calors barrejats forman una xanfayna tan alimenticia que n'hi ha per deixar tip al home de més paciència.

L' hereu de la corona russa 's casa.

Lo prímpcep de Dinamarca també.

Y per no ser menos l' hereu de la corona d' Austria sembla que seguirá l' exemple.

Lo Papa no 's trova gayre bé. Segons algún periódich italiá S. S. está molt abatut. Tururut.

A Xile cada día 's posan las cosas més malament. Lo terrible Balmaceda, segons los uns vá ser assassinat y segons los altres se las campa qu' es un gust.

En definitiva no se sab res; hasta un periódich francés assegura que 'l sanguinari general fixará sa residència á Espanya.

Cás de que fos viu, no sería res d' estrany, porque en aquest país totas las plagas hi venen á fer niu.

Lo célebre Romero Robledo (á) Pollo, ha establert en lo seu país natal una fábrica de sucre que la podria batejar ab lo memorable nom per ell de *Negríta Agueda* per referirse á certa aventura dels seus ingenis que posseheix á la Habana. Ab motiu de la inauguració de la fábrica, lo rumbós pollo farà divertir als antequerans ab extraordinárias corridas de toros.

¡Sempre cosas bárbaras!

Y á propósit de toros; sembla que la desgrácia s' ha apoderat dels *diestros*. No se celebra casi be cap *corrida* sense que algún d' ells no en surti ab las mans al cap... ó al cul de las calsas.

Pero per xó may s' escarmentan.

Vários personatges polítichs l' han *pegada* á viatjar d' *acónich* com diria 'l didot del meu noy gran.

Sobres aquesta manía del incógnit son molts los periódichs que fan riurer, al donar noticias del tenor següent:

"Mañana llegará de incógnito á San Sebastián el archiduque Luis, de Austria.

"El Duque de Tetuan marchará de incógnito...

Y naturalment, dientho de aquesta manera ningú es capás de enterarse de l' arribada ni de la marxa de cap personatge (?)

Lo jutge que instruheix la causa del succés de las Trinitarias de Lisboa ha fet compareixer al confessor de la Sarah Matteo, porque declarés lo que, referent al crim de que fou víctima aquella novicia, sapigués l' esmentat *pater*. Pero aquest ha manifestat al jutge ab tota la poca vergonya imaginable que "encare que li manés lo mateix Sant Pare en persona, no revelaría 'l secret de la confessió que li exigía la justícia."

Considerin lo horrendo y compromés que deu ser aquest crim. Pensin la importància que ha de tenir y

la culpabilitat que deu portar sobre certas personas aquest misteriós atentat, quan un confessor diu en alta veu que ni pel Papa trencaría son silenci, sent aixís que 'l Papa té poder suficient pera inutilisar un secret de confessió, en nom de la Divinitat, segons dihuen los católichs preceptes.

Pero sobre aquest assumpto mes val que hi tirém un rentamans d' aygua de sabó.

Potsé neteji tanta bruticia é infàmia.

Y nosaltres seguim un altre camí.

A Cadis hi han exp'otat alguns petardos.

A la Corunya hi han ocorregut disturbis.

Y *sin embargo*, los periódichs canovins no donan importància á rés de lo que passa, per fer creurer al país que durant lo govern de D. Anton, Espanya está com á Xauxa.

¡Inútil pretensió! Prou que 's veu, y massa, la marxa del carro de la situació pel pedregal de la política.

Perque, apesar de deixarnos motejar de mansos corderos y fer lo tonto, gracias á Deu, los espanyols tenim l' ull ben obert...

Per veurhi d' un' hora lluny.

DOCTOR GERONI.

¿Somni ó realitat?

Es la cara més preciosa que he vist en tota ma vida; blanca, ben tallada, airosa, y aixó que vá tremolosa de por y d' avergonyida.

Va sola, y al séu darrera un xitxaretlo imprudent ab posat de calavera, la importuna ab la manera y ab lo parlá desatent.

Posa 'ls dits demunt la bella; tal vilesa 'm dóna enutj, agafo á n' ell, y 'l trapella creyentme algun amich d' ella, me guayta espan'at y fuig.

Veyent ella aytal acció, muda per la pór encara, veu en mí 'l seu protectó, va per donarme un petó y jo... enretiro la cara,

—¿Vol acompanyarm' murmura.
—No cal, responch al moment, no cal, divina criatura. Vagi sola y ben segura que no torna l' insolent.—

—¿Es un somni...? Pot sè sí.
—¿Es realitat...? No ho sè. Solsament lo qué puch dí, que si hagués estat de... mí no faría... 'l que vaig fè.

CONRAT ROURE.

“BANYS Y BANYAS”

(QUÈNTO PRE-HISTÓRICH)

VELSHIAQUI que, don Félix y donya Felicia, matrimoni felís de nom y de fets, ab 55 anys al demunt ell y ab 35 á sobre ella, tots d' un coll, acostuman á pendre, entre altras cosas, bany termal cada estiu per rigurosa prescripció facultativa de don Feliciano, metje felís, solterón terrible, de mitja edat, que 's cuyda més de polsar á donya Feliciano que á don Félix.

Velshiaquí que, don Feliciano també té per norma aná á las termas, perquè aixís li té ordenat lo seu temperament, que ja li coneix de sobras donya Felicia sense polsar-lo.

Velshiaquí que, l' amitat del doctor ab lo matrimoni traspassa 'ls límits de la franquesa; la confiança de don Félix ab don Feliciano es cega; y las consideracions familiars de donya Felicia ab lo *galeno* son alarmants.

Velshiaquí que, conseqüentment, á mitj Juliol, lo felís matrimoni seguint al péu de la lletra los concells del seu director corporal, se 'n vá á passar la tempo-

radeta á La Garriga, pochs días avans de fer lo mateix camí l' home de las receptas.

Velshiaquí que, 'ls tres banyistas ocupan en l' establiment dos habitacions separadas sols per un ambá y passan las vetllas, ó bé fent lo *tuti*, joch predilecte de don Feliciano, ó bé la *mona*, joch del gust de donya Felicia, ó bé 'l *burro*, qu' es lo joch qu' entén més don Félix.

Velshiaquí que, entre setmana, lo senyor de la senyora fá tot sol algú viatjet á Barcelona pe 'ls seus negocis.

Velshiaquí que, durant la séva auséncia, que ni 's nota, don Feliciano compleix extrictament los sagrats debers que li imposan la franquesa de don Félix, las consideracions de donya Felicia, y, sobre tot, la profunda ciencia del seu ministeri.

Velshiaquí que, torna don Félix de Barcelona cada setmana ab un cap com uns tres quartans, detalla setmanalment 'ls inconvenients de certs negocis, y, las nits qu' ell arriba son las úaicas que dedican tots tres á fer la barrotada.

Velshiaquí que, á últims de Septiembre, vuyt días després de la marxa del *Ulicenciat*, regressa 'l matrimoni felís á ciutat, y....

Velshiaquí.

La Garriga, Septiembre 1891,

J. BARBANY.

LO CATALÁ

Com la gent de casa nostra,
¡vatuanada! no n' hi ha pas.
Pot mostrar sovint als llavis
aspres mots, lo catalá;
pot escassejar las riallas;
mes son cor sempre n' es franch:
rés d' orgull, ni hipocresía,
rés de fingiment y engany;
que aquí al vi, vi se anomena
y lo pa, 's nomena pa.

Per l' alé de puras ratjas
desde nin petonejat,
béu ab l' ayre 'l ver afecte,
lo amor dols del patri llar.

Net dels braus que tantas voltas,
enaltint lo nom hispá,
extremir féren los regnes
ab sols lo penó aixecant,
per salvarte ¡oh mare patria!
lo darrer no ha sigut may;
ó sinó, 'l Bruch y Girona
vos ho póden explicar.

Del progrés tirantse en brassos
fa sa vía al crit de ¡avant!
sempre á punt de que ressoni
lo sant himne del trevall;
que prou sab que n' es, la indústria,
lo tresor mes noble y gran.

Ab quin goig, las mans callosas,
per lo sol llur front colrat,

incansable en sa taleya
nostre obrer, actiu y brau,
lo teler mou ab deliri,
farreny y ardit branda 'l mall
y ab enginy la escarpra agafa
y ab llestesa sega y bat,
captivantse simpatías
dels de casa y dels estranys.

Las costums tan bonicoyas
que, en conservar se complau,
fan dels fills de Catalunya
sers tan dignes com honrats
y es son cor, arpa que guarda
adormits, sentiments grans,
que del ayre al fréch mes tendre
fan sentir son pur esclat.

Aquí sempre 'l plor s' hi aixuga,
d' un amor al fort escalf;
aquí sempre hi guspireja
lo caliu sant de la llar
y aquí 'ls brassos may reposan,
y aquí may se prega en va.
Com la gent de casa nostra,
¡vatuanada! no n' hi ha pas.

Catalá es aquell que, asable,
ab la barretina al cap,
y ab paraulas tan escassas
com sencillas y lleals,
de tot cor sovint us brinda
sa masía per hostal

y 'l porró vos trau á taula
y vos don son pa á llescar;
com si nostra pagesía
aprengué noblesa tal,
dels petóns del vent que gronxa
llurs suredas y alsinars
y al perfum de flors boscanas
y de los aucells al cant.

Catalá es aquell que, alegre,
se gronxola en feble nau,
sense temer las tormentas
espantosas de la mar
y somnia de las onas
deturar lo ferm trasbals.

Catalá es aquell qu' estima
de sa parla 'ls mots triats;
las cansóns de cor apresas
del bressol al trontoll suau,
inspiradas ab ternura
per lo afecte maternal,
y á la Patria ab foll deliri
á tot' hora sab honrar,
y las arts, bellas, estima,
y á lo pobre diu germá,
y ab constáncia vetlla sempre
per la sort de son casal;
que gent com la gent de casa,
¡vatuanada! no n' hi ha pas.

FRANCESCH MARULL.

LA CIGALA

Lo sol escalfa—estench las alas
y com mes pica—canto mes alt;
prench la bandurria—rascant las cordas
canta que canta—que cantarás.

CASSA OBERTA

Hi ha qui ab un remat de gossos
cassa ab verdader furor
y n' hi han que buscan la... llebra
sense fer gavre soroll.

Vàrias Interviews

COM are som al estiu, temps molt favorable per totes las cucas, y además á propósito pera que los batxillers interrogants se donguin llustre preguntant als personatjes que remullan los cuyros en las casas de banyas, dich de banys, (quina equivocació!) jo també he volgut explorar l'ànimo de vâris dels més importants personatjes de mon ràdi, y per lo que 'ls puga convenir á vostés, los envió las impressións pera que las fassen imprimir en lo setmanari de la predilecció dels barcelonins.—¿Quin es?—¡vaya una pregunta! ¡LA TOMASA

Lo primer personatge interrogat vá esser lo Pau, llenyater ja un xich vell, home de molta influencia, perquè com abasta fruyta, remena bastant las cireras.

—¿Qué li sembla, li vaig dir, aixó de la Triple Alians?

Ell se vá rascar lo clatell, més cremát y sech que un pebrot vell y vá contestarme lo següent:

—No sé ben bé que es aixó, mes me sembla que en questións de *tripa* lo millor es que cada hú l'ompli com puga; jo faig llenya, 'n vench y 'n dono, y dintre l'bosch no tothom fá l' que vol y allá hont menys se pensa salta la llebra.

Jo vaig quedar pasmat, puig no sabia si aquestas paraulas tenían un sentit figurát ó recte.

No poguent donchs treuren lo trasllát, vaig interrogar una hostalera sobre l' porvenir de nostra nació.

—Ja veurá; jo soch molt franca y no sé dí la *a* per la *b*. Si no abaixan los consums y 'ls queviures no 'ls posan al alcans de tothom, aixó será un camp perdút; lo porch cada día més car; los ous, ni tocarlos; las gallinas plenas de malura; lo bóu, magre y car; las verduras pansidas, ¿com vol que aném forts ab tot aixó? Avants tot anava revent, y un hom podia guanyarse la vida; are, ab la Filoxera y l' Mildew y l' Prou-rot y altrás malestrugas que semblan *menjansas* de la Providéncia un hom no pot treure l' cap pel lloch; per altra part també li diré que si l' govern se cuydés menos de treuréns lo such y al contrari nos n' hi fiqués, pot ser aniriam més forts. ¿Véu? avants la sardina era viva y bellugadissa y jo n' había rebut qui sab-las: are prou feynas hi ha per despatxar arengadas més rovelladas que un fusell enterrat.

No poguent treurer l' aygua clara de los *datos* de la hostalera, vaig preguntar á un jayo bastant xaruch, home *ben inclinát* per naturalesa y de molt cap, y més barretina.

—Que tal, bon home, com vâns los grans?

—Bastant bé; enguany ab moltas fatigas hem cullit un xich de xeixa; més aixó no vá drét per més que un s' hi miri. En mon temps las camas may feyan figa y are apenas se pot caminar.

—Teniu rahó.

Vaig deixar al jayo, y passant per devant del darre- ra de molts pagesos que arrencavan herbas d' un erm, se 'm ocorregué preguntar á un d' ells que li semblava de la enfermetat del Emperadó de Alemania. M' vá mirar de cap á peus y digué ab tó de despreci:

—Tot son *folias*.

A dugas noyetas vestidas de dona qu' estavan allí

prop dé la font.

—¿Qué fèu aquí?—vaig preguntarlas.

—Estèm parlant de casaments.

—¿De casaments, tan petites?

—¡Oh! que hi fá? no 'ns fan trevallar com si fóssem donas? are mateix. Tractavam de veurer com se podia arreclar, si de per cás quedavam viudas.

Me vaig quedar parát al sentir aquell llenguatje, y com los fruyts molt primerenchs no solen valer gran cosa, vaig girar quá dirigintme á casa per escriurer aquesta carta sobre la qual vostés fassin los comentaris que 'ls semblin millors.

Resulta d' aquestas *interviews* que no sabem res en clar sobre 'ls grans assumptos que preocupan á los polítichs del mon: tal vegada aixó es degút á que vaig dirigirme á gent tosca y poch ensenyada; pero també crech que si hagués interrogat á personas de bulto y de campanillas n' hauria tret del mateix modo l' aygua enterbolida.

TIC-TAC.

A LA FORTUNA

¡Oh fortuna! sombra vana,
que 't mostras rica y galana,
vestinte ab ropatje d' orl
¡tú, traydora, m' afalagas
y de mi sempre t' amagas
al volguer darte 'l meu cor!

Ta remó errant, fugitiva,
tothora se 'm torna esquiva,
semblant un aucell poruch
que al burgit més breu se 'n pasma;
¿ets, ay, visió, ó ets fantasma?
puig may alcansarte puch.

Ja no 't vinch més al darrera.
Ni que 'm sías falaguera,
ja, de tú, més cas no 'n faig;
qu' ets la aureola enganyadora
que castells enlayre arbora
per tombarlos dalt-á-baix.

Es debades que t' afanyas;
jo so vell y no m' enganyas,
¡grapats d' ombra y vanitat!
deixa ¡ay! en repós, ma vida;
que tot quant t' fi es mentida,
y sols lo etern es vritat!

JOSEPH PRATS SERRA.

QUENTO

Entre aficionats de teatro.

—¿Escolta quin sou tens en la nova companyia?

—Com que hi vaig de partiquin, lo director no 'm dona res, pero m' ha promés que quan vagi de *part* me donará bona paga.

UN CÁS COM UN CABÁS

(ANY 1563.)

(HISTÓRIC)

A dintre de una galera
tirada per *matxos blancs*,
ha sortit de *Barcelona*
lo bon *Conceller en cap*.

Com que la calor apreta
y l' porta molt marejat
un tal *marqués de las Herbas*
que l' *herba* li vol segar,
ab lo desitj de distreurers
las *cabórias*, ha pensat
passar tota una mesada
en lo *poble de Serral*;

L' acompanyan en lo viatge,
un *senyor de molt despatx*,
sa muller, la *concellera*,
tres amichs y dos criats,
tots son personas decentas,
tots son dignes catalans,
menos l' *arriero* qu' es
indiscret y mal carat,
puig mentres qu' ells ne sofreixen
del *vehicul* los sotrachs,
la póls de la carretera
y l' sol; que 'ls té mitj torrats
éll tranquil com si tal cosa
no fá res més que *fumar*,
y quan no fuma *renega*
y *xiula* que *xiularás*.

Fins aquí, mirantho bé
motiu de queixa no hi ha,
tothom pot fer lo que vulga
mentres no fassi cap mal.

Pero, lo que mereix cástich
es lo que vaig á contar,
¡es un *cás de transcendència!*
¡es un *cás, com un cabás!*

¡Ja sabrán que las galeras
son uns carros alts y llarchs,
que per més que un home 's *frisi*

may se mohuen del seu pás.

Una gran vela de lona
sostinguda per tres archs,
si es que plou fá de paraygua
y de para-sol, si 'n fá.

La que al *Conceller* arrastra
es galera de alifachs,
puig te tants forats sa vela
que talment sembla un cedás.

Mentres ha regnat bonansa
la cosa ha pogut passar,
mes com que lo vent cambía
lo cel tot se ha ennuvolat,
llampechs l' espay il-luminan,
s' ohuen trons, y esparverats
los aucells un xupluig buscan
y comensa á ploviscar.

L' *arriero*, que no es tonto,
lo *carro-mato* ha parat
al devant de una barraca
ahont hi penja de pí un ram,
y allí sense recordarse,
dels *il-lustres ciutadans*,
fent honor á lo *deu Baco*,
alsa l' colse, y beu lo *mam*.

De sopte las *cataratas*
del cel, totas se desfán
y la pluja avans menuda
se transforma en torrencial,

¡Si n' cau d' aygua! si n' cau d'
(aygua!

no s' ho poden figurar
sembla que vingui l' *Diluvio*
(no l' diari) l' *Universal!*

Lo *Conceller* y sa esposa,
lo *Senyor* de los *despatxs*,
y quants van en la galera
se comensan á espantar.

Com la veía es estripada

no pot servir de resguart
y l' *autoritat* se mulla,
y 'ls que no ho son, per igual.

En vá tots s' *esgargamellan*
y cridan sense parar:

—¡«Ep, *arriero*, que 'ns mullém!

—¿«Ahont ets *arriero*? ¿que fás?

—¡«*Arriero*, no t' amaguis!

«mira que volém baixar!

—«*Arriero*, corra, cuyta,
«posa á la vela un pedás.

—«*Arriero* no 't detingas,
«vina 'ns á tapá 'ls forats!»

Pero ni *crits* ni *amenassas*,
ni *renèchs*, ni *votavants*
enterneixen al *arriero*,
que sols pensa en xarricar.

Resultant que eixa *hecatombe*
fou per nosaltres fatal,
puig los *viatgers* quedaren
fets una *sopa*, calats!

Y com que lo *Conceller*
lo bon *Conceller en cap*
lluhía á mes de *gramalla*
las *Quatre barras de sanch*,
á forsa de la *mullena*

tota la *sanch* s' ha esborrat
y tant sols las *barras* quedan
per fernos més desgraciats.

Puig com que la *sanch* nos falta
desd' ara, los *catalans*,
personas de molta *barra*
som, encara que *il-lustrats*,
y sí dura la *misèria*,
las *barras*, si Deu no hi vál,
nos arribarán al sostre
á forsa de *badallar*,

PAU DE LA LAYA.

JURAMENT

(INTIMA)

C. D' Abreu.

Has dit en llochs diferets
que salto als meus juraments,
no se veure la rahò
de que m' posis semblant tara.
¡si cap te n' hi fet encara
com sabs si 'ls cumpleixo ó no?

Dius per tot, que amor menteixo,
que res de quant dich cumpleixo,
que so igual que lo planell
que á tot vent es inconstant;
¡Ja veurás desd' eix instant
si soch ó no l' mateix qu' éll!

Vina, seu al meu costat
que vull deixarte provat
que t' erras completament,
mes ans, deixa que amorós
mon brás enllassi l' teu cós

y l' estrenyi dolsament.

Aixís, ara posa l' front
sobre l' meu pit, qu' es ahont
esbatega lo meu cor,
y, escolta, y per mes que siguis
tan incrédula, no t' riguis
dels meus juraments d' amor.

Juro per tas ricas trenas
y 'ls ulls, ab quins m' il-lumenas
nit y dia sens parar,
escriure 't tantas quartetas
com lo verger te floretas
y arenas l' intranquil mar!

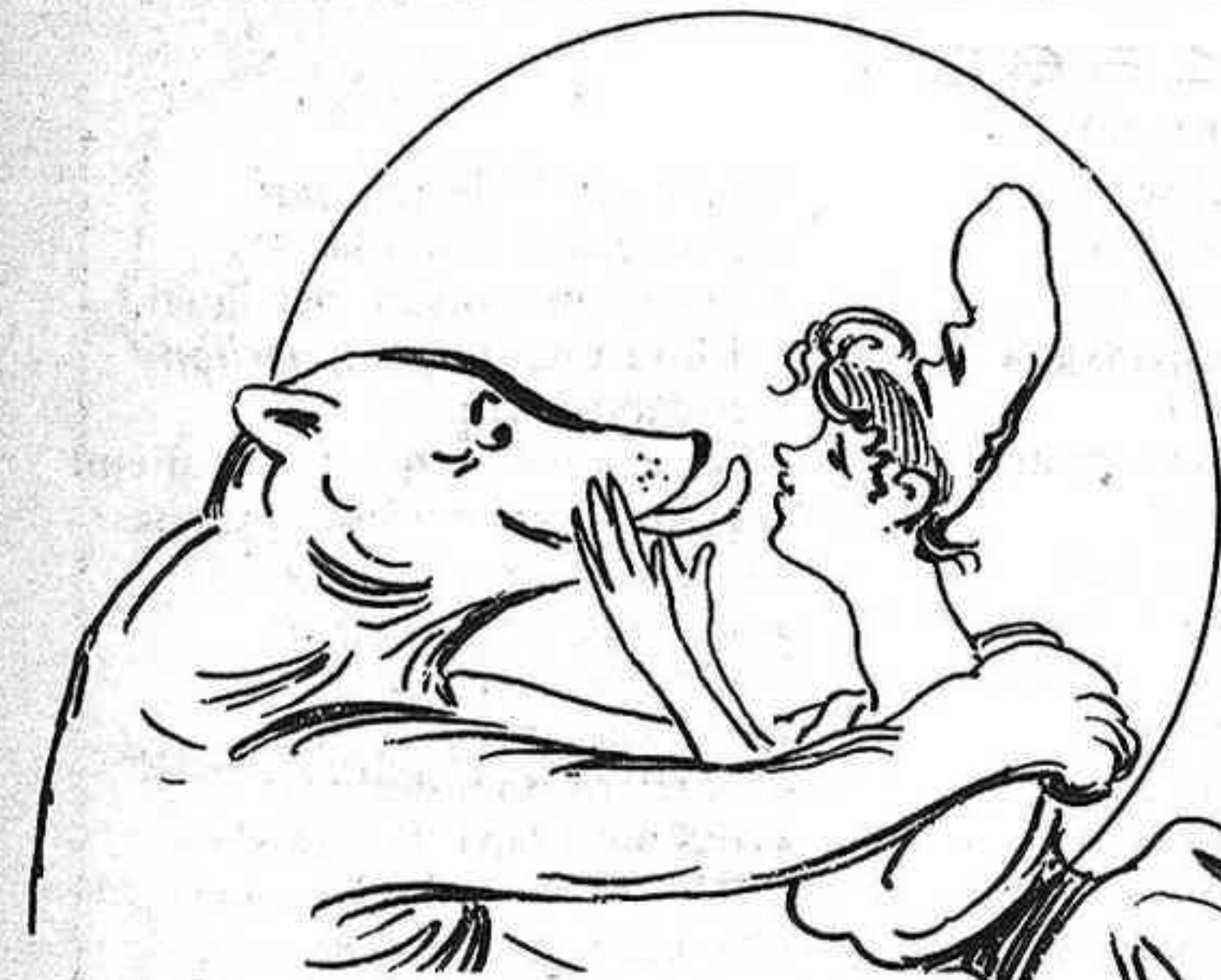
Per tas mans blancas y finas,
per tas dents perlas divinas,
per ta boca de mél níu,

te juro, videta meva,
estimarte sense treva,
ser de ton encís captiu

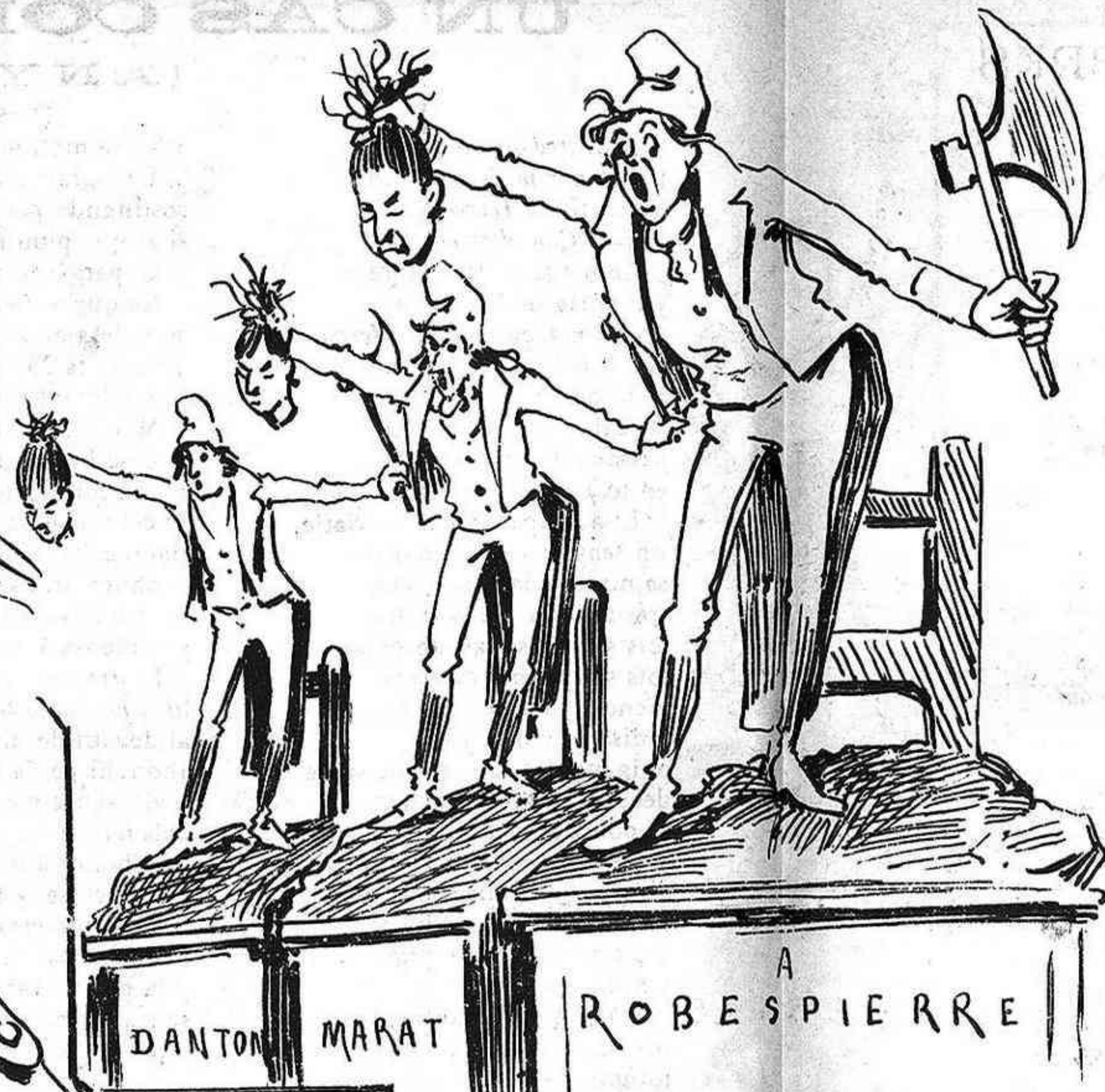
Per los lliris, per las rosas,
per las onas espumosas,
per tas tendres emocions;
Juro donarte *María*,
cent abraçadas per dia,
y per hora, mil petóns!

Lo jurament ja está fet
y si l' teu cor me l' admet,
ja veurás, prenda del cor,
si m' estimas á desdir,
com sé guardar y cumplir
los meus juraments d' amor!

JOSÉPH M.ª CODOLOSA.

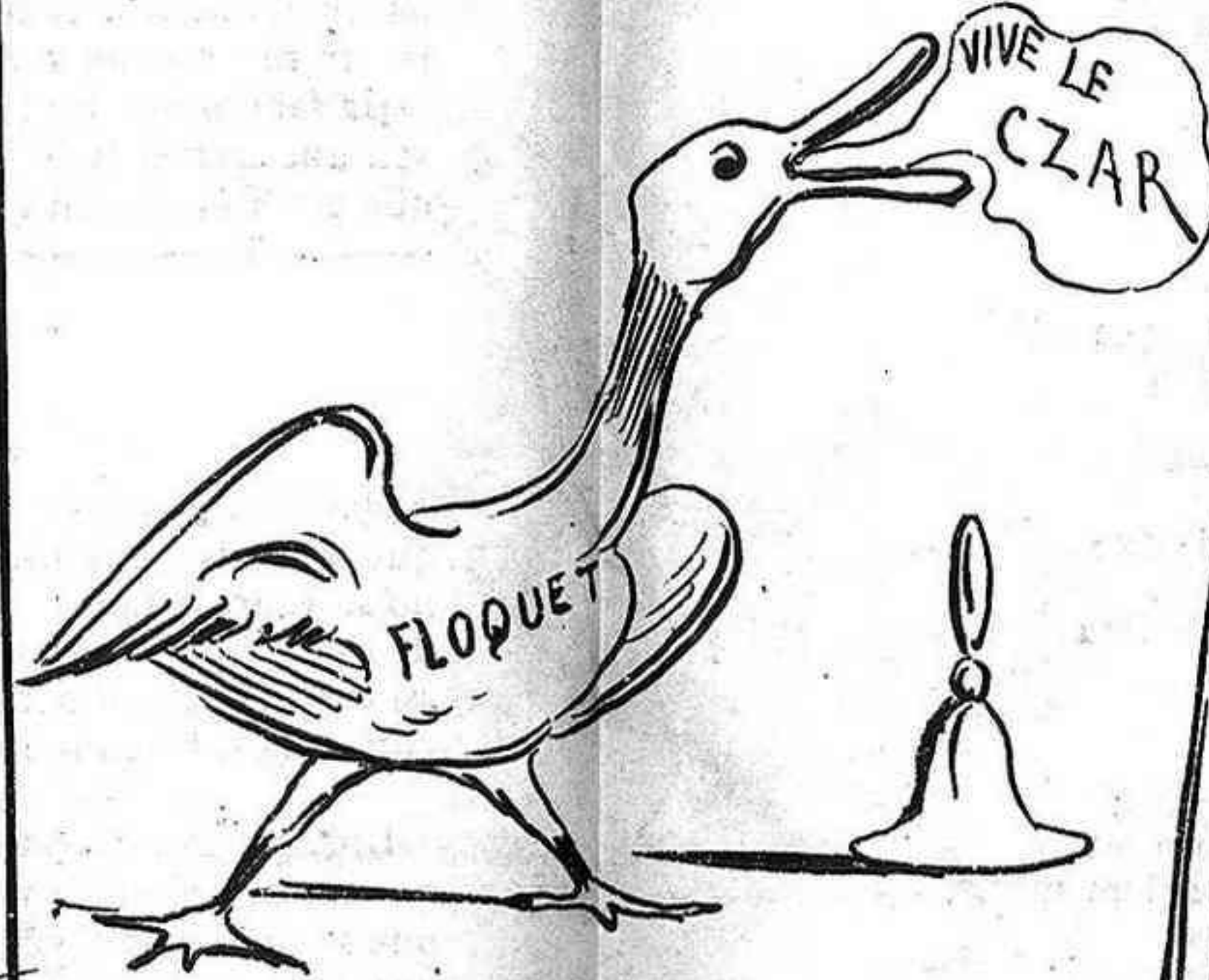
L' os de Russia fent una llepada a Fransa.

Triple aliança retrospectiva (¡Bufal)
¿No será pas aixís la futura?

La única cosa que de la triple aliança esparvera al Czar de Russia es La Marsellesa tocada ab organillo.

Un pato francès que vá fé un discurs contra 'l Czar quan no 's parlava d' aliança.

Dame de trèfle y roi de pique. Mentres la victòria d Inglaterra aconsella la pau, Tschernage gasta arguments en contra. Sistema Krup.

Aleix, lo príncep, en busca d' ayres nous. (Tanta Marsellesa atipa al rús mes pacient)

M. Goussé

Teatros

NOVETATS

Lo Sr. Colomé se contrapunta ab lo públich ab dar *De la terra al Sol* y lo públich ab lo Sr. Colomé omplint lo teatro en totas las representacions, pero d' aquesta competència sembla que se n' ha cansat lo Sr. Colomé, ja que pera avuy anuncia las reproduccions del célebre *é immortel: Robinson Petit* y del aplaudidíssim: *Ki hi ri-ki*.

TÍVOLI

A questa setmana si que han variat.

Hem tornat á veurer *Trafalgar* y *El Sr. Luis el Tumbón*, pero no diguin res que pera avuy está anunciat *El Correo nacional*.

Per si no ho saben, demá es lo benefici del Sr. Pinedo.

¡Qué vostés hi anirán!... bueno. Donchs conjugarem lo verb, perque *jo hi aniré, tú hi anirás*, etc., etc.

GAYARRE

Acertada estigué la empresa al concebí la idea de reproduhir la preciosa ópera del mestre Bretón: *Gli amanti di Teruel*, ja que es una de las predilectas de nostre públich.

Sens dupte preveyent l' éxit que tal *spartito* tindria, ja que las tres representacions donadas fins avuy, han sigut tres plens á vessar, se procurá que la execució fos notable, com ab justicia ha sigut, habentli lograt molts aplausos la Sra. Gay que sortí molt ayrosa del personatge *Isabel*, á pesar de ser completament nou pera ella; la Sta. Fábregas que de la sultana *Zulima* ne fá una creació, lo Sr. Bertran que está á igual altura que la anterior temporada y los Srs. Carbonell y Thos que arrodoniren lo conjunt.

Coros y orquesta magistralment portats, baix la acertada batuta del mestre Perez Cabrero.

En secret, y ab la promesa de no dirho á ningú, 'ls manifestaré que s' está de nou ensejant la ópera *Roberto il diavolo* ab la novedat de desempenyar lo protagonista lo reputat tenor Sr. Angioletti; aixís es que ja poden darse fruicions de sal y vinagre á las mans per en son dia trobárselas resistentas pera poder aplaudir.

CATALUNYA

Lo benefici de la Sra. Gorriz, fou regularment concorregut y lo de la Sra. Romero, á pesar de la intemperancia del temps, casi un plé. A las duas artistas se las obsequiá ab rams de flors y unas ovacions que s' hi notá falta de ensajos.

L' estreno de *El capitan Lapalisse* s' adelantá de 3 mesos y dias, ja que es un apropósit pera lo dia de Ignocents. Lo públich aplaudi sos xistes y al final foren cridats los autors que resultaren serho, de la lletra lo empresari Sr. Molas y Casas y de la música l' actor Sr. Romea.

S' anuncia lo benefici del director Sr. Romea, aixís com las últimas funcions d' aquesta companyia, que acaba sos compromisos á principis de la setmana entrant.

CIRCO EQUESTRE

En la nova pantomima, titulada: *Robert Macaire y Bertrand* sobressortí lo *clown* Saltamontes que tingué ocurréncias molt originals, que 'l publich celebrá ab agrado.

Respecte á la *mise en escena* causá assombro lo luxo asiático que s' observá en algúns trajos, principalment lo que vesteix lo cos coreogrífich en lo ball de gitanas.

També se fa digne de menció (per lo malament) la xaranga, puig que á mes d' anar completament desafinada, algunas vegadas la concurréncia li fa observar que no toca á compás de las novas escenas mímicas que van seguint lo curs de la representació.

La nova pantomima, en conjunt resulta un bon xich pesada, per ser massa llarga, se notá més en la nit del estreno per la falta d' ensajos en parts y comparseria.

UN CÒMICH RETIRAT.

LOS DOS LLIBRES

En un puesto dels Encants,
deurá fer dos ó tres jorns,
hi havia en una parada
entre llibrets y llibrots
El criterio del gran Balmes,
enquadernat, plé de pols,
y *Gustavo el Calavera*
del simpátich Paul de Kock.
Callava lo bon *Criterio*
mostrant l' embarnissat lhom,
y sos fulls, que encare estavan
casi bé per tallar tots,
y la vella novelota
rebregada, sens colors,
ni forma ja en las cobertas,
del sortí al pondres lo sol
que á l' inteligent *Criterio*
estava buscant rahóns,
—Bé, que hi fas aquí tan *sério*?
¡ja ho sabém que encare ets *nou*!
Aixís, donat fums de sabi,
¡semblas un estaquirot!
¿Veus jo? ja per cada full
m' hi trovarás dos cargols,
la coberta descosida,
borrat lo meu nom pompós;
¡A mi tothom me fulleja
á mi me llegeix tothom!
—Es molt cert, digué 'l *Criterio*
tens moltíssima *rahó*.
Are la filosofia
es una sombra en lo mon,
l' home que sofreix, vol riurer,
lo meditar es de boig.
Si 'l riurer lo cos halaga
¿que hi fa que trosseji 'l cor?
—Soch la broma, la gatzara.
—Donchs jo soch la reflexió.
—Jo ab riallas los dols esboyro.
—Jo calmo 'ls embats del cor.
—Me llegeix la jovenalla
—A mi 'm fullejan los homs.
—La societat represento.
—¡Es fals!
—¡Es cert!

—¡Oy que nó!

Y no se fins ahont haurian
arriat las discussions,
si un jovenet que passava
adonantse del llibrot,
no l' hagués comprat á l' acte
dantne un parell de ralots.
—¡Gracias á Deu que ja es fora
digué 'l *Criterio* cofoy;
a la fi hauría acabát
per perdre ma reflexió.
Té rahó, prou que s' explica;
¡jo en lo mon ja soch un mort!
¿Pró, que importa que aquí 'm mori
entre tants llibres confós,
si aquí á Espanya, tots los sabis
tenen la sort que tinch jo?

Al sentir semblants paraulas,
tots los llibres del entorn,
van fer batre sas cobertas
en mostrás d' aprobació.

A. LLIMONER.

LO VIATGE DEL ARCALDE

Per referse dels disgustos
que dona 'i sé Autoritat
se 'n vá un quant temps á Tortosa
y en lo tren reb un ayguat.

Repichs

Lo tinent d' arcalde senyor Casademunt y 'l mestre d' obras senyor Vallcorba están estudiant las milloras que deuen introduirse en la barriada de Santa Madrona.

Si estudian lo ram d' *higiene*, veurán que en aquella barriada hi ha molt que millorar.

Are que parlém de milloras ¿no hi podria haber algún altre tinent d' arcalde, ó bè concejal y millor si fos governador, que 's cuydés un bon xich del carrer de Sant Ramón y dels escándols que casi diariament s' hi donan á altas horas de la nit, produhits per la gent *pacífica* que frequenta certs cafés y bodegóns que hi ha en lo mateix?

Si aixó se lograva, estém segurs que li agrehirian los vehins, ja que aixís s' estalviarian lo sentir tiroteig y altres bromas per l' estil.

En las festas de la Cinta, de Tortosa, se concedeix un premi y quatre accéssits als cinch fanals més grossos que 's presentin.

Si s' hi presentés lo marqués de Santa Marta, de segú que guanyaria 'l premi.

A Puigcerdá s' ha inaugurat ab gran solemnitat la plassa de Barcelona, donantse vivas á aquesta ciutat, que contestaren los barcelonins que allí 's trovavan ab vivas á Puigcerdá.

Tot nos está molt bé y agrehim las simpatías que 'ns han demostrat los habitants d' aquella població. No més que en la solemnitat hi trobém que va esser impropí 'l tocar la marxa real al descubrir la lápida. ¿Eh que no hi vá bé?

Lo nostre *rumbós* Bisbe ha enviat al Papa 15,320'90 pessetas destinadas pel famós diner de Sant Pere.

¡Quina pobresa! Lo presoner del Vaticá, que de casi tots los Bisbats del mon católich deu rebre sovintet cantitats parecudas, no 'n té poca de moléstia després per enviar tots aquets diners al Porter del cell!

Jo no se que 'n fá Sant Pere de tantas missas. Aviat podrà retirar-se de la portería, per rich.

Segons llegirem en un periódich, lo dilluns passat en la drogueria del Sr. Rus del carrer de S. Pau per qüestió de céntims, un comprador apelá al ús de una pistola contra un dependent.

¡Vaya quina dependéncia hi deu habé, que los parroquians dirimeixen las compras á tiros!

Aixó no crech que sigui sistema *rus*; mes prompte serà *alemany*.

Lo día 4 del present mes, va fer tres anys que morí en Cádiz l' eminent y may prou plorat primer actor D. Rafel Calvo.

Y á proposit de dit actor.

¿Qué s' han fet Sr. Vico los productes que hi hagueren en la funció que s' organisá en nostre teatro Principal á benefici del *mausóleo* que vosté ab tant d' entusiasme volia erigirli á sa memória?

Un riquíssim propietari de Nova Yorck, se proposa dedicar vint milions de pessetas en la construcció d' una casa d' acer, que tingui 26 pisos, en la qué hi haurá mes de mil oficinas.

A la part superior, y á una altura de 300 peus s' hi construirá un magnífich jardí.

Rés; un capritxo que li haurá fet acudir la torre Eiffel.

Si aquest nou modo de construir entrés en moda, los mestres de casas trevallarian ménos de las vuyt horas.

S*O*N*E*T

En Manel, pobre noy, tant se dalía per tenir un cabell de sa estimada que no passava sense angúnia un dia, ni una nit la passava descansada.

Per calmar son ardor, tan sols tenia que demaná 'l cabell, mes contrariada la demanda, á en Manel, sempre sortia per una negació de sa adorada.

Son desitj en Manel no li amaynava y vivia sens goig, molt afligit al véurer que 'l cabell no li donava.

Mes al fi pretengué ab tanta cordura que obtingué lo cabell, que ab galanura sa aymada se 'l tregué del *anyadit*.

EMILI SUNYÉ.

Teatro Universal

ESTRAORDINÀRIA FUNCIO D' ABONO

1.er Gran sinfonia madrilenya *La calor*, en la que hi abundan las *fugas*.

2.^{on} La tragédia xilena:

La mort del tirá.

En lo tercer acte s' estrenará la decoració del port de Valparaís, en lo qual hi ha barcos de totas las nacions estrangeras, *ménos d' Espanya*, per amparar als seus respectius súbdits.

3.er La comédia política, composta per una associació católica de la Corunya:

LA PEREGRINACIO

acabant ab l' efecte de la xiulada.

4.^t La barbaritat inglesa:

LOS CENTINELLAS DE GIBRALTAR

en la qual hi moren los espanyols que passen per la carretera.

5.^t La desdita portuguesa:

LA INTERVENCIO D' INGLATERRA

en la que 'ls *misters* hi representan magistralment los papers de negociants.

6.^e Se repetirá la mortificació africana:

LOS MOROS DE MELILLA

en la qual las tropas d' Espanya están continuament sobre las armas, per esquivarse las pussas morunas, que son molt molestosas.

7.^m Lo ball espanyol:

De Madrit á Sant Sebastián y vice-versa

executat per las carteras ministerials, acompañadas dels murmulls de crísis.

8.^e Acabará la funció ab lo *vaudeville*:

Les grandes manœuvres de l' Est

qual *mise en escene*, costa tres milions de franchs.

A las set (d' aygua)

Entrada: cent reys (moneda portuguesa)

La majoria dels mestres d' escola de la provincia de Saragossa, á ne 'ls qui se 'ls hi deuen grans cantitats, están resoltos á no obri 'ls seus col-legis si no se 'ls hi pagan los atrassos.

Está vist que en aquest país la majoria dels mestres fa oposicions per morir-se de gana.

Diuen que músich pagat no fa bon só. Si 'ls mestres son com los músichs, deuen fer un só magnífich.

Lo Tribunal Suprem de Justicia ha declarat que 'l bacarat deu considerarse com joch prohibit y castigat en l' article 358 del Códich penal.

Y aixó que á Inglaterra fins hi jugan los primpeps.

L' aerónauta Cooper, al moment d' aixecarse ab la bomba en Pittsfield (Estats Uuits), ha verificat lo rapte d' una nena de setze anys ab qui tenia relacions amorosas.

La policia, que en aquell país sab seguir la pista de tot-hom, se declara impotent en aquest cas, ja que 'l mongolfer en un moment s' enfilá, cap als núvols, y ha aconsellat als pares de la noya que consentissen lo matrimoni ab lo raptor.

De quins bons ayres debía gosar la enamorada parella en aquelles alturas!

A Lisboa, va pendre part tot lo públich de la planta baixa dels *Recetos* en la pantomima aquática. Al comensarse, 's va esbotzar la lona, y las localitats ab los qui las ocupavan, van pendre un bany.

Un obsequi que en aquest temps de calor va fé l' empresa á la concurrència.

Dimecres de l' altra setmana, un gitano que ven gossos, en lo carrer de la Boqueria va *entretenirse* á pegar una somanta del hú á la séva dona, que portava al brás una criatura de poch mesos.

Quan los municipals hi arribaren la bárbara gitanada estava llesta, y l' autor s' habia escabullit.

Los municipals no deuen ohir cap missa complerta, porque sempre fan tart.

Un noble de Boulogne, ha deixat 130.000 franchs per una missa que ha de celebrar pel descans de la séva ánima 'l papa Lleó XIII.

Ab aquestos diners l' ánima del noble podrá descansar, y 'l papa també de la fatiga que li causarà 'l dir la missa.

En lo Certámen musical que organisá la societat «La Oli-va» de Vigo, ha obtingut lo primer premi, consistent en una figura artística de bronzo y 125 pessetas, nostre particular amich lo reputat mestre D. Eussebi Bosch.

Lo felicitem.

En lo carrer de Pelayo, n.º 10 nostre amich lo reputat artista Sr. A. Ferrepiere ha obert una galeria fotogrífica que, ó molt nos enganyém, ó prompte será lo fotógrafo de moda entre lo mes escullit de nostra distingida societat, á jutjar per los notables trevalls que li hem vist, sortits de sos ben montats tallers, tant en retratos *tarjeta*, com *salóns*, *promenades*, *ampliaciones* etc. etc.

Además lo Sr. Ferrepiere, atenant lo notable desarrollo que ha tingut lo invent de Daguerre, ha montat sa galeria ab verdader luxu, aixís cón altament artístich, no descuidant tots los adelantos mes importants que 's coneixen al estranger, lo que coloca son establiment á la altura de los millors de nostra ciutat.

Lo esposat en *acuarelas* es també digne de menció com ho acreditan los transeunts sempre aturats devant los aparadors.

Un periódich alemany diu que la situació de la Xina, es gravíssima.

Si: 'ls fills d' aquell imperi, moren com a xinos.

Sabém que s' está organisant una escullida companyia d' ópera italiana pera lo teatro Principal de Girona, la que actuará á últims del present mes.

Entre los artistas contractats hi nguran las tiples senyoras Bassi y Ferrer; tenors, Angioletti y Brotat; barítonos, Carbonell y Codtsi y baixos, Serra y Thos, sent lo mestre director lo Sr. Bosch.

Ab tan notables elements, no es aventurat lo assegurar una fructífera campanya.

Telegramas

Carcúndia, 8 Setembre.—La peregrinació espanyola al sepulcre de Sant Lluís en Roma, promet esser molt concorreguda de vellas, capellans y majordonas. També hi anirá algun jovenet.

E. OJO.

Madrid, 9.—Segóns los llibres de las companyias de ferro-carrils, aquest estiu ha sigut el que se 'n ha anat mes gent de Madrid. Molts dels que son fora, no hi fan cap falta; ni may que tornessen.

B. B.

París, 8.—Lo senyor Ruíz Zorrilla 's prepara per escriure un altre manifest. Ja hem perdut lo compte dels que ha escrit, pero ell sembla que també ha perdut la carta de navegar.

MOMA.

CORRESPONDENCIA

Com haurán observat los nostres lectors, fa molt temps que no hem publicat *correspondencia* y teniam fet propósit de no publicar-ne, perquè además de no esser cosa d' interés general, donada l' índole humorística del periódich y de la concisió que deuen tenir las respostas que 's donan, se causa moléstia, y 'ns consta, á aquells quals composicions no s' admeten. Però, habentsens fet algunes indicacions perquè publiquéim correspondencia, ho farem en la forma que segueix, ab la qual estaiviém espay y no 's molesta á ningú.

S' aprofitará tot ó part, y s' anirá publicant, de lo que han remés los senyors J. T. R.—Mayet.—Amadeo.—Joseph Prats Serra.—P. Colomer.—S. Fabregas.—Joan Mallol.—Emili Sunyé.

No pot publicarse lo que han remés los senyors Gaudenci Pujol.—J. Umbert.—Joaquím.—A. y B.—R. Balcells.—Pau Mora.

A un constant lector de LA TOMASA. L' hi agrehim lo bon zel que 'ns demostra; pero lo que 'ns proposa, está probat que sense donar cap profit, pot produhir algun disgust.

FUTURA ACTRIU

Ara vá de *partiquina*
en teatros de aficionats
pero son molts que asseguran
que prompte anirá de *part*.

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

XARADAS

Lo que no es dolent es *prima*,
part del cos es la *segona*,
tersa-dos part de la *dona*,
y lo *total* (y aixís rima,) es carrer de Barcelona.

F. CARRERAS.

Part del globo es la *primera*,
consonant es la *segona*,
nota musical *tercera*
y la *total* nom de dona.

J. M. FELIU.

TRENCA-CAPS

RITA SOLER MALASA

Formar ab aquestas lletres degudament combinadas lo titol d' una comé-dia catalana.

M. EMULAP.

ROMBO

1.ª ratlla vertical y horizontal consonant; 2.ª en lo terrat; 3.ª carrer a Barña. 4.ª id. 5.ª en las Portas; 6.ª adverbio y 7.ª consonant.

P. MORA GALLART

PROBLEMA

Descomponer el número 1024 en cuatro cantidades de manera que sumadas, restadas, multiplicadas y divididas por dos números diferentes, den los mismos resultados.

UN BURRI CIEGO.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7 8 - Població aragonesa,
- 5 7 6 5 7 2 4 - id. catalana.
- 6 1 5 4 3 7 - Armá. "
- 6 7 2 4 2 - Població catalana.
- 3 7 3 4 - Molts ne menjan.
- 6 1 5 - Las donas ne gastan.
- 3 4 - Bestia.
- 3 - Consonant.
- 5 1 - Planta
- 3 7 6 - Tots ne tenim.
- 6 7 3 4 - Carrer de Barcelona.
- 7 2 5 6 4 - Marisch.
- 3 6 4 5 1 6 - En los volcan.
- 5 1 4 5 6 7 2 - N' hi ha á Barcelona.
- 5 6 7 8 1 6 4 2 - Molts castells ne tenen

TACAY.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO ANTERIOR

Xarada I. - *Pan-ta-lóns.*

» II. - *So-te-ro.*

Problema. - $73 + 2 + 5 = 80$

$87 - 2 - 5 = 80$

$8 \times 2 \times 5 = 80$

$800 : 2 : 5 = 80$

068

Rombo. -

		T			
	C	A	M	A	S
T	A	M	A	R	I
	P	A	R	I	S
		S	I	S	
		T			

Fuga de consonants. -

«Carme ¿saps tú si en Ramón
Es home de molts diners?»

- «No ho sé; mes te uns masovers
Com no 'ls te ningú del mon.

Trenca caps. - *La creu de la Masia.*

Logogrifo numérich. - *Carlos.*

Geroglífich. - *Per pollastres á Nadal.*

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIÜ, IL·LUSTRAT Y LITERARI

Preus de suscripció:

Espanya y Portugal, trimestre.	1'50 pta.
Cuba y Puerto Rico id.	2 "
Extranger id.	2'50 "
Número corrent.	0'10 "
» atrassat.	0'20 "

NOTA - Tota reclamació podrá dirigitse á la Administració y Redacció del periódich, carrer de Sant Ramón, n.º 5. LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY.

Lit. Barcelonesa, S. Ramón, 5. - Barña